

Actie Reactie

Een onderzoek naar de reacties van jongeren van 12 tot 18 jaar op gewelddadige televisie.

Rosa Juffer en Helene Pruymboom

6V

Indeling

Stappenplan	blz 3
Leeronderzoek 'Kijkgedrag van jongeren'	blz 4
Literatuuronderzoek	blz 5
Ons eigen experiment	blz 14
Interview Kijkwijzer	blz 16
Interview Gedragspsycholoog	blz 17
Terugblik op het experiment	blz 18
- Analyse Schrijfopdracht	blz 19
- Analyse Kickboksen	blz 23
Conclusie (bijgesteld voor de documentaire)	blz 24
Discussiepunten	blz 25
Documentaire	blz 26
- Beeldmateriaal	
- Voorlopig Script	
- Definitief uitgewerkt Script	
- Terugblik	

Actie reactie

Fysieke en mondelinge reacties van jongeren van 12 t/m 18 jaar op gewelddadige televisie

* Met jongeren bedoelen wij jongeren van 12 tot 18 jaar uit Amsterdam en omgeving (en in ons experiment gaat het om jongeren van 12 jaar van het Spinoza Lyceum)

* Gewelddadige televisie is in ons onderzoek *fictief*, wij focussen ons alleen op fictieve gewelddadige televisie omdat realistische gewelddadige televisie om een heel ander onderzoek en benadering vraagt.

Stap 1:

Vak: Maatschappijwetenschappen en Lichamelijke Opvoeding

Begeleiders: Mevrouw Zeilstra en meneer Vlaar

Leerlingen: Helene Pruyboom & Rosa Juffer

Richting: Psychologie, Pedagogie & Media

Onderwerp: de reactie van jongeren op gewelddadige televisie

Beschrijvende onderzoeksvraag: In hoeverre is er een relatie tussen het kijken naar gewelddadige films en agressieve uitingen, zowel mondeling als fysiek?

Soort vraag: onze onderzoeksvraag is een beschrijvende onderzoeksvraag.

Extra: onze extra onderzoeksvraag is een verklarende onderzoeksvraag die luidt: Waarom worden jongeren beïnvloedt door (gewelddadige) televisie?

Stap 2:

Deelvragen:

Wat is het kijkgedrag van jongeren?

Wanneer is televisie gewelddadig?

Wat is de wetgeving rondom gewelddadige televisie?

Welke reacties kunnen jongeren allemaal hebben op gewelddadige televisie?

Wat is de lichamelijke reactie van jongeren op gewelddadige televisie?

Wat is de emotionele reactie van jongeren op gewelddadige televisie?

Wat houdt een agressieve reactie in?

Welke theorieën bestaan er over de invloed van gewelddadige televisie op jongeren?

Bij wat voor fictieve gewelddadige televisie worden jongeren (het makkelijkst) beïnvloed?

Hoe verloopt het mentale proces van beïnvloeding door televisie?

Welke omstandigheden spelen een rol bij de reactie van jongeren op gewelddadige televisie?

Welk verband is er tussen de jongere zelf en de mate waarin deze beïnvloedt kan worden door gewelddadige televisie?

Welke motivatie hebben jongeren om naar gewelddadige televisie te kijken?

Stap 3 Aanpak:

Hypothese: Jongeren reageren agressief op gewelddadige televisie.

Jongeren vertonen ook reacties als angst en onverschilligheid op gewelddadige televisie.

Werkwijze/methode: We willen verschillende interviews houden om verschillende meningen te horen over de kwestie en de verschillende theorieën, en om (een deel) van onze deelvragen te kunnen beantwoorden. Hierbij willen we sowieso een gedragspsycholoog en/of mediapsycholoog en Kijkwijzer interviewen (kwalitatieve methode). Daarnaast willen we informatie halen van internet en boeken om onze deelvragen te beantwoorden voor we ons eigen onderzoek houden. Ons eigen experiment is kwantitatief.

Tijdplan:

week 37 + 38	achtergrond informatie opzoeken en experiment voorbereiden
week 39	uitvoering van ons experiment
week 40	gegevens experiment verwerken en beeldmateriaal van ons experiment verwerken
week 41	interviews houden , filmen en verzameld beeldmateriaal monteren

Bijgeschaafd tijdplan:

week 37 + 38	achtergrond informatie opzoeken en experiment voorbereiden
week 39 + 40	uitvoering van ons experiment
week 40	begin aan literatuuronderzoek
week 41	projectweek: literatuuronderzoek afronden, interviews houden, filmen en globaal storyboard maken
week 42	vakantie: aanvullende informatie verwerken
week 43	feedback eerste versie verbeteren en begin met montage
week 44 + 45	verder met monteren
week 45	6 november: tweede versie inleveren → geselecteerd beeldmateriaal en volledig script op basis van literatuuronderzoek
week 46 + 47	overige beeldmateriaal filmen (wat we nog nodig hebben, dit wordt duidelijk tijdens het monteren) en afmonteren
week 48	presentatie voorbereiden en korte trailer maken

Kijkgedrag van jongeren:

Allereerst hebben we onderzoek gedaan naar het kijkgedrag van jongeren. Dit onderdeel van ons profielwerkstuk deden we al in 5 VWO voor ons leeronderzoek wat voor 20 uur mag meetellen bij ons profielwerkstuk. Het gehele leeronderzoek met bijlages hebben we ingeleverd maar omdat we hier nu op voortborduren vinden we het wel van belang dat de conclusie van ons leeronderzoek hier wel in staat.

Conclusie:

Uit onderzoek naar kijkgedrag onder jongeren (12 tot 18 jaar) is gebleken dat de meeste jongeren rond de 6 uur per week televisie kijken. Dit is alleen niet volledig aangezien jongeren onderschatten hoeveel ze televisiekijken zo bleek uit ons onderzoek en interview. Jongeren kijken vooral naar amusement en films, gauw gevold door komedieprogramma's en dramaseries. Uit ons onderzoek blijkt dat de meeste jongeren televisie kijken als ontspanning of omdat ze niets beters te doen hebben, deze programma's sluiten hier helemaal op aan. Jongeren kijken het meeste televisie in de

avond maar tegenwoordig gebeurd er zoveel online dat ze zich niet laten leiden door de televisiegids maar hun eigen samenstelling maken, toch blijft prime time televisie populair.

Jongeren praten heel veel over de programma's die ze kijken met hun sociale omgeving. Ze raden elkaar programma's aan en worden op deze manier door elkaar beïnvloed in hun televisiekeuze blijkt uit ons onderzoek. Uit ons onderzoek naar groepsdruk in verband met het kijkgedrag van jongeren hebben we ontdekt dat groepsdruk niet de juiste term is om deze beïnvloeding te beschrijven. De meeste jongeren kijken nieuwe programma's omdat het hun aangeraden wordt en ze nieuwsgierig zijn. Hierbij komt wel een bepaalde druk kijken omdat ze graag de volgende dag willen kunnen meepraten beweerde Jo Caudron, zeker met de komst van het online platform waarbij programma's meteen gedownload kunnen worden. De komst van de social media heeft deze beïnvloeding en druk wel vergroot aangezien jongeren nu ook online via tweets of whatsapp bijvoorbeeld programma's aangeraden kunnen krijgen. Niet alleen meer door vrienden maar ook door beroemdheden.

Literatuuronderzoek

Wanneer is televisie gewelddadig?

Wat is gewelddadig?

beestachtig, violent, brutaal, geweldig, heftig, hevig

<http://www.encyclo.nl/begrip/gewelddadig>

Het begrip geweld kent namelijk drie categorieën, fysiek geweld (slaan, schieten en seksueel geweld), geestelijk geweld (intimideren en pesten) en materieel geweld (vernielen van andermans eigendommen).

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/communicatie/17090-geweld-op-televisie.html>

interview met kijkwijzer: Jobke Veenman kon ons vertellen dat er een speciale lijst is waarmee bepaald wordt wanneer televisie gewelddadig is, en het dus het symbool geweld krijgt. Deze vragenlijst is enorm uitgebreid.

http://www.kijkwijzer.nl/upload/zijbalk1/18_NICAMkijkwijzer_03_Vragenlijst_jan2014_site.pdf

Zodra we begonnen te zoeken op wat gewelddadige televisie nou eigenlijk inhoud, kwamen we op het begrip 'mediageweld'.

Mediageweld is geweld dat getoond wordt door de media. Over de invloed hiervan op het gedrag van met name jongeren bestaan uiteenlopende theorieën.

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Mediageweld>

Gewelddadige televisie valt hier dus onder. Gewelddadige televisie is een gruwelijke moord in CSI maar net zo goed een oorlogsramp op het NOS journaal om 8 uur.

In gewelddadige televisie komt vaak agressief gedrag voor van helden/personen of zelfs cartoons, deze dienen als voorbeeld voor jongeren om zelf agressief gedrag te vertonen. Het is daarom belangrijk om niet alleen vast te stellen wat uitingen van agressief gedrag kunnen zijn bij mensen maar ook hoe dit gebeurd op televisie. Volgens Van der Voort kunnen agressieve gedragingen voortkomen bij alle karakters in mediaproducties die kunnen spreken, emoties vertonen en zich als mensen gedragen. Zij kunnen allemaal als rolmodel dienen voor jongeren. Ten tweede is geweld pas geweld als er schade wordt toegebracht. (blz. 13 Mediageweld bij Kinderen, Peter Nikken, 2007)

Wat is de wetgeving rondom gewelddadige televisie in Nederland?

Vanuit Nicam is kijkwijzer ontstaan, dit is een classificatiesysteem wat bijna alle audiovisuele media voorziet van informatie over hun mogelijke schadelijkheid voor jeugdigen. Het is ontstaan omdat er vanuit ouders en de politiek behoefte was aan een effectief middel om minderjarigen te beschermen tegen schadelijk beeldmateriaal.

Hoewel kijkwijzer een richtlijn is, is het wettelijk vastgelegd dat kinderen de 16 een 16+ film niet mogen huren of bekijken in de bioscoop. Bij de andere leeftijdscategorieën mogen de kinderen die er niet oud genoeg voor zijn alleen onder begeleiding van een volwassene in de bioscoop de film zien.

Voor het wettelijk verbod wordt artikel 240a van het Wetboek van Strafrecht gebruikt:

Met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de vierde categorie wordt gestraft hij die een afbeelding, een voorwerp of een gegevensdrager, bevattende een afbeelding waarvan de vertoning schadelijk is te achten voor personen beneden de leeftijd van zestien jaar, verstrekt, aanbiedt of vertoont aan een minderjarige van wie hij weet of redelijkerwijs moet vermoeden, dat deze jonger is dan zestien jaar.

<http://www.kijkwijzer.nl/wetgeving/page11.html>

Er is dus geen specifieke wetgeving omtrent gewelddadige televisie omdat het altijd samengaat met een leeftijd. Programmamakers zijn in Nederland wel verplicht om het coderingssysteem te gebruiken.

Welke reacties kunnen jongeren allemaal hebben op gewelddadige televisie?

Er zijn verschillende reacties die jongeren kunnen hebben na het kijken naar gewelddadige televisie. Ze kunnen angstig worden, agressief of ze stompen zich af voor geweld, dit houdt in dat ze geweld accepteren en als iets wat normaal is zien.

Lichamelijke reacties

Kinderen geraken in een staat van fysieke opwindning bij het bekijken van geweld. Dit wordt vooral veroorzaakt wanneer het getoonde geweld gecombineerd wordt met veel actie, harde muziek en snelle beeldwisselingen. Het is duidelijk dat deze lichamelijke opwindning niet onmiddellijk na het programma of de film is uitgewerkt. Dit kan voor een groot deel verklaren waarom kinderen na het bekijken van een actiefilm veel actiescènes zullen naspelen in een soort van 'imitatiegedrag'. Bandura heeft hier verschillende experimenten mee uitgevoerd, zoals het Baby Doll experiment. Hierbij keken kinderen naar een filmpje waarbij een pop zwaar geweld werd aangedaan. Vervolgens werden ze zelf in een kamer geplaatst met een pop, al gauw begonnen de kinderen deze pop ook geweld aan te doen. Een ander voorbeeld van imitatiegedrag komt uit de misdaadserie Dexter, die een inspiratiebron geweest voor verschillende moorden in Amerika maar ook in Nederland. Natuurlijk waren het geen jongeren die dit deden en is het een hele overdreven reactie/invloed, maar jongeren doen soms wel dingen na die ze op televisie hebben gezien. Zo liep een 12 jarig jochie tweede en derdegraads brandwonden op nadat hij een stunt uit Jackass nadeed, in de show werd iemand met een brandwerend pak in brand gestoken. Ook wordt er bij schietpartijen van jongeren op scholen met zelfmoord tot gevolg gewezen naar het vele mediageweld waar de jongere naar keek. Vooral jonge kinderen hebben nog de neiging om zich te identificeren met de held. Je ziet al heel snel dat kinderen

na het zien van Pokemon of Kung-Fu panda de vecht scenes na gaan doen. Zo rende mijn broertje vroeger samen met mijn buurjongetje in hun star-wars capes met hun lightsabers over straat “vechtend” met veel geluidseffecten.

Bovendien zullen kinderen minder sociaal gedrag gaan vertonen. Dit werd onder andere aangetoond door Stein en Friedrich waarbij bleek dat na het zien van een geweldfilm, de kinderen minder geneigd zijn tot gedragingen als delen, helpen en samenwerken. Geweldfilms kunnen kinderen ook ongeduldiger maken en veeleisender.

Psychische reacties

De drie meestvoorkomende redenen: angst, agressie en afstomping uiteten zich lang niet altijd lichamelijk maar ook psychisch. Een psychisch effect is dat angstwekkende geweldfilms nachtmerries en slaapstoornissen kunnen veroorzaken. Ouders spelen hier een belangrijke rol in. Het blijkt namelijk dat de grootste zorg, die rond televisiegeweld speelt, is dat kinderen angstig worden. Deze angst blijft vaak moeilijk zichtbaar en veel in het hoofd. Toch kan men de blik zien veranderen bij kinderen als ze angstig worden en ze kunnen hun hoofd wegdraaien of hun handen voor hun ogen doen, dit is dan ook weer een lichamelijke reactie. Wanneer kinderen de films niet verwerkt krijgen, blijven de hersenen geprikkeld na de film waardoor men niet tot rust kan komen.

Een agressieve reactie op gewelddadige televisie hoeft niet altijd fysiek te zijn maar kan zich ook metaal uiteten. Onder het kopje agressiviteit staan de verschillende manieren hoe dit geuit kan worden, dit volgt hierna. Een veelvoorkomende reactie is frustratie. Deze kan nog heel lang opgekropt zitten voordat hij zich fysiek of mondeling uit. Men hoeft zich hier nog geen eens van deze frustratie bewust te zijn.

Een ander veelvoorkomend effect dat optreedt wanneer men veel geweldfilms ziet, is dat de emotionele reactie afneemt, ook wel eens desensitisatie genoemd. Kinderen raken afgestompt als ze vaak dezelfde beelden zien. Hieruit kunnen we niet afleiden of nieuwe geweldsscènes er ook voor zorgen dat we afgestompt raken. Hierbij is het wel van belang dat men rekening houdt met het feit dat men niet noodzakelijk minder gevoelig wordt voor het geweld in zijn eigen omgeving. De reden hiervoor is dat men het geweld in zijn eigen omgeving niet in verband gaat brengen met het geweld gezien op tv. Tom van der Voort gaf hiervoor twee verklaringen: het verzadigingseffect: de prikkel verliest zijn kracht en de cognitieve verklaring: de betekenis van de agressieve beelden worden minder erg als jongeren ze vaker zien. Ze gaan de gewelddadige beelden op een gegeven moment niet meer beschouwen als gewelddadig. Daarbij kunnen ze ongevoeliger worden.

<http://tvgeweld.nl/tvgeweld/katryn.html>

<http://muziek-en-film.infonu.nl/televisie/77555-dexter-inspiratiebron-voor-real-life-killers.html>

<http://www.kennislink.nl/publicaties/de-impact-van-mediageweld>

Een verantwoording van het classificatiesysteem - Kijkwijzer - Nicam - 2013

Wat houdt een agressieve reactie in?

Definities van agressie

- Agressie is gedrag wat iemand inzet om - bewust of onbewust - iets kapot te maken, een ander schade te berokkenen, en/of duidelijk te maken wat hij wel of niet wil. Het gedrag overschrijdt de grenzen van wat algemeen acceptabel is(<http://www.encyclo.nl/begrip/AGRESSIE>)
- bedreiging of aantasting met geweld (<http://www.encyclo.nl/begrip/AGRESSIE>)
- Onder agressie wordt meestal verstaan het gewelddadig handelen met het doel schade toe te brengen. Dikwijls gaat het om schade aan personen. (bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Agressie>)
- Het woord agressie stamt oorspronkelijk af van het Latijnse woord adgredior / aggredior, voltooid deelwoord adgressus / aggressus: ergens gericht op af gaan, vandaar aggressio: vijandelijke aanval, door het Frans overgenomen als aggression. (bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Agressie>)

Redenen voor agressief gedrag

- Angst
- bravoure, lef
- woede (bron: <http://nl.wikipedia.org/wiki/Agressie>)

Drie soorten agressie (verschillende oorzaken en doelen)

Er zijn drie soorten agressie te onderscheiden: frustratie agressie, instrumentele agressie en agressie onder invloed van alcohol en drugs.

De eerste vorm van agressief gedrag is een uiting (een reactie) op innerlijke frustratie. Deze vorm noemt men frustratieagressie of emotionele agressie. Kenmerkend bij deze soort agressie is dat de eerste reactie vaak heftig en ongecontroleerd kan zijn. Een voorbeeld is 'stoom afblazen'.

Een tweede soort is de instrumentele agressie. Hierbij wordt agressief gedrag ingezet om een doel/belang te bereiken. Het agressieve gedrag wordt dan als middel hiervoor gebruikt. Dit uit zich vaak in dreigen en imponerend gedrag. Een andere vorm van uiten kan manipuleren zijn.

Een derde vorm van agressie is onder invloed van alcohol, drugs of medicijnen. Door gebruik hiervan kan iemand minder redelijk nadenken en controle (over zichzelf) kwijtraken.

<http://www.reframe.nl/trainingen/agressie/soorten-agressie.html>

Uitingen van agressief gedrag bij mensen

Agressie kan zich constructief (gericht op anderen) of destructief (intern) zijn.

- Fysiek geweld: Fysieke agressie heeft vaak als doel om schade te berokkenen aan een ander persoon, dit kan op verschillende manieren: met wapens, met blote handen etc. Woede is hier vaak de bron voor agressie.
- Verbaal geweld: dit is vaak pesten, bedreigen en schreeuwen/schelden.
- Non-verbale intimidatie: hier gaat het vaak om de dreiging van geweld
- Passieve agressie: dit is een indirecte manier om woede te uiten, dit kan bewust of onbewust. Vaak weet diegene niet zo goed wat hij met zijn woede aan moet, zo is uitstel ook een vorm van passieve agressie.

<http://www.livestrong.com/article/144031-types-human-aggressive-behavior/>

Motieven voor agressie kunnen ook worden onderverdeeld in twee algemene categorieën:

- Proactieve agressie (instrumentale agressie): is doelgericht gedrag om met geweld iets te bereiken. Deze vorm van agressie is koelbloedig en puur gericht om een doel te bereiken. Deze agressie wordt aangedreven door de waargenomen voordelen van agressie.
- Reactieve agressie (vijandelijke agressie): deze wordt uitgevoerd in reactie op provocatie. Deze vorm van agressie is een emotionele (en boze) reactie op een bedreiging, aanval of frustratie. Deze wordt aangedreven door een attributiestijl die vijandelijke bedoelingen bij anderen waarneemt.
- Beiden vormen van agressie kunnen in combinatie bij andere mensen voorkomen.
<http://gedragsproblemen33.wordpress.com/agressie/>
https://www.novapublishers.com/catalog/product_info.php?products_id=1885

Welke theorieën bestaan er over de invloed van mediageweld op jongeren?

Reductietheorie

Vanuit de reductietheorie wordt geredeneerd dat het zien van geweldbeelden leidt tot een vermindering van de agressie bij de kijker. Binnen de reductietheorieën zijn weer een driedeling te maken, namelijk de catharsistheorie, empathietheorie en de aandachtverdelingstheorie (Gielen, Harnie, Jacobs, Lieben, Manteleers, van Reeth en van Swevelt, 2002).

- De catharsistheorie houdt in dat door geweld en agressief gedrag te zien, men zich dan al ontlaadt en daarom minder de neiging zal hebben om zelf agressief gedrag te vertonen. Dus als men anderen agressief ziet handelen, zou dit een agressie reducerende werking hebben. Er is weinig bewijs voor deze theorie.
- De empathie/inhibitietheorie stelt dat het zien van agressieve beelden leidt tot minder agressie als de beelden als naar worden ervaren of als men er zelfs van walgt. Men zou zo emotioneel zijn aangezien door wat hij/zij ziet dat er een afkeuringsproces optreedt. Ook deze theorie is niet heel betrouwbaar omdat geweld in de media vaak wordt gebagatelliseerd.
- De aandachtverschuivingstheorie stelt dat als men boos is, gewelddadige programma's en films men juist afleidt van hun boosheid. Komedieprogramma's kunnen bijvoorbeeld de betekenis van geweld veranderen (maken het grappig).

Stimulatietheorie

Het zien van geweldbeelden leidt volgens deze theorie juist tot het imiteren en versterken van agressie. Deze theorie heeft ook weer veel verschillende theorieën onder zich, aanzienlijk meer zelfs dan de reductietheorie. Er zijn vier theorieën hieronder die uitgaan van de directe werking van mediageweld op het gedrag van de kijker. Dit zijn de aanstekelijkheidstheorie, de rationaliseringstheorie, de gewenningstheorie en de cultivatietheorie. namelijk de elementaire activatiehypothese, de tweefactoren theorie, associatiehypothese, desensitatiehypothese, aanstekelijkheidhypothese en de observationele leertheorie.

- De aanstekelijkheidstheorie beweert dat de televisie als een injectienaald meteen inwerkt op de kijker. Wat er gezien wordt, wordt het liefst meteen zo geïmiteerd. Deze theorie vindt vooral veel gehoor bij de pers om delicten te verklaren. Deze theorie geldt alleen lang niet voor iedereen, het geldt waarschijnlijk nog het meest voor jonge kinderen.
- De rationaliseringstheorie bouwt voort op de aanstekelijkheidstheorie en beweert dat mediageweld door sommige kijkers wordt goedgekeurd, wordt onthouden om vervolgens zelf dit gedrag te rationaliseren. Deze theorie gaat vooral over mensen die strafbare delicten plegen.

Personen die al gewelddadig zijn geven eerder de voorkeur aan dit soort televisie en kunnen zich hier ook makkelijker mee identificeren. Voor deze theorie is er alleen nog weinig bewijs dat bepaalde delicten ook echt uit mediageweld zijn voort gekomen.

- Gewelddadige televisie kan veel heftige emoties oproepen en voor afstomping (desensitisatie) zorgen. De gewenningstheorie onderbouwt dit gedrag. Hoe vaker een toeschouwer gewelddadige beelden zien, hoe minder schokkend het wordt, totdat het uiteindelijk zelfs gezien kan worden als middel om conflicten op te lossen. Tegelijkertijd wilt de kijker steeds meer gewelddadige beelden zien. Hier gaat het dus om effecten op de lange termijn. Deze afstomping kan weer vanuit twee principes worden verklaard. Enerzijds kan de kijker minder gevoel krijgen bij de beelden doordat ze hun aanstekelijkheid verliezen. Anderzijds kunnen de beelden ook voor de kijker veranderen, het kan dan nog wel emoties oproepen maar de kijker interpreteert de beelden dan niet langer als gewelddadig.

- Cultivatietheorie houdt zich bezig met de uitwerking van het vertekende beeld van de media op de vorming van denkbeelden over ernst en geweld. Gerbner heeft deze theorie uitgewerkt en deze theorie gaat vooral in op de lange termijneffecten van de media op de kijker. Men gaat de werkelijkheid somberder inzien door het veelvoudig kijken naar gewelddadige televisie. De theorie is ook om te draaien door te zeggen dat mensen die hun omgeving als gewelddadig zien eerder hier naar op televisie kijken. Toch blijkt het cultivatie-effect te spelen bij jongeren blijkt uit een onderzoek onder Vlaamse jongeren tussen 15 en 18 jaar. Ook uit ons eigen onderzoek blijkt dat jongeren die de actiefilm keken een sombere afloop/intentie hadden.

Naast dat er binnen de stimulatietheorie theorieën bestaan over de directe werking van mediageweld op het gedrag van de kijker bestaan er ook theorieën die meerdere factoren meenemen en die menen dat als er een invloed is, deze indirect verloopt.

- In de observatietheorie van Bandura, die een onderdeel is van de sociale leertheorie, spelen cognities een belangrijke rol. Gedrag is volgens deze theorie niet zo maar te beïnvloeden door mediageweld maar dat er pas een effect zichtbaar is als emoties of cognities hier aanleiding toe geven. De sociale leertheorie houdt in dat men leert door ervaring en observatie van andere mensen. Volgens de observatietheorie wordt gedrag van televisie niet zo maar overgenomen maar aangeleerd. Er spelen hierbij vier processen een rol voordat gedrag op televisie ook daadwerkelijk wordt uitgevoerd door de persoon zelf. Ten eerste moet er sprake zijn van interesse in de beelden, vervolgens moeten de beelden worden verwerkt, ten derde moet het kind de beelden kunnen reproduceren. Ten slotte moeten de beelden bekrachtigd worden, de kijker moet concluderen dat het de moeite waard is om wat hij/zij heeft gezien ook daadwerkelijk uit te voeren. Dit maakt duidelijk dat niet ieder kind zich zo maar laat beïnvloeden.

- Opwindingstheorieën: de activatietheorie, associatietheorie en de primingtheorie borduren op elkaar voort en menen dat pas wanneer er emoties geactiveerd zijn er gedragseffecten tot stand komen. De activatietheorie meent dat de moeilijk controleerbare emoties als basis dienen voor gedrag na een televisieprogramma, het gaat hier dus om korte en krachtige effecten meteen na het kijken van het programma/film. Volgens de associatietheorie, die voortborduurde op de activatietheorie is het wel van belang dat het programma zelf ook gewelddadig is, wil het zo een reactie opleveren. Hierbij moet de kijker de beelden ook daadwerkelijk realistisch achten. Hierop borduurde de primingtheorie weer verder, deze beweert dat gewelddadige beelden automatisch onbewuste associaties oproepen bij de kijker. Deze worden vervolgens omgezet in gedrag. Deze

theorie sluit aan bij ons onderzoek waarbij de kijker onbewust eerder aan gewelddadige concepten denkt na het kijken van gewelddadige televisie.

Daarnaast zijn er nog samengestelde theorieën, de belangrijkste is hier de scripttheorie en het General Aggression Model.

- De scripttheorie is een samenvoeging van de primingtheorie en de sociale leertheorie. Scripts zijn routinehandelingen die vastliggen in het geheugen van mensen en kunnen automatisch worden opgeroepen. Volgens Huesmann, de bedenker van deze theorie, ontwikkelen kinderen ook scripts op basis van gewelddadige televisie. Het proces vanaf waarneming van mediageweld tot het uitvoeren van agressief gedrag is een complex geheel. In dit proces heeft ook de omgeving en persoonlijkheidskenmerken invloed. Volgens Huesmann kan hier ook een vicieuze cirkel ontstaan: als kinderen vaker gewelddadige beelden zien kunnen ze makkelijker deze scripts vinden om hierop te reageren en zo meer 'geprimed' wordt door agressie in het algemeen. Kinderen ontwikkelen dan scripts die agressie benadrukken waardoor ze de wereld als gewelddadiger zien. Als reactie daarop zien ze geweld als middel om problemen op te lossen.

- Anderson heeft samen met andere wetenschappers het general Aggression model ontwikkeld wat weer een uitwerking is van de scripttheorie. De onderzoekers gaan er vanuit dat het uitvoeren van agressief gedrag het gevolg is van de confrontatie met mediageweld gebaseerd op een combinatie van leren, emotionele opwinding en de toepassing van scripts. Het model geeft een verklaring voor de kortetermijnwerking van gewelddadige beelden (de doorgetrokken lijnen) en de langdurige inwerkingen op mensen (de gestippelde lijnen). Deze processen worden versterkt of verzwakt op bepaalde punten. Het GAM probeert de directe beïnvloeding te verklaren door de combinatie van invloeden van de media en van de persoonlijke en omgevingsfactoren, waarbij die factoren een gesloten circuit vormen. De langdurige beïnvloeding komt voort uit de opeenvolgende processen op niveau I, II en III. Het GAM blijft moeilijk toetsbaar, vooral de langdurige beïnvloeding is niet volledig onderzocht.

Geen effect theorie

Geweldbeelden

hebben geen invloed op de agressie van de kijker, volgens deze theorie. Hiervoor zijn twee hypothesen opgesteld Kaplan en Singer (1976) televisie heeft geen invloed op het ontstaan van geweld concludeerden zij uit hun onderzoek.

Hoe verloopt het mentale proces van beïnvloeding door televisie?

De meeste sociale boodschappen komen uit films en high drama. Omdat dingen die wij emotioneel meemaken hierin worden nagebootst maar deze niet logisch en feitelijk zijn wordt alleen het emotionele deel van je hersenen getriggerd. Het deel van je brein waarmee je redeneert wordt zo niet getriggerd omdat er via de tv een mening in jouw mond gelegd wordt. Zo kan je onbewust een hele andere mening hebben over een bepaald onderwerp hebben terwijl je zonder die media-invloed deze mening niet zou hebben.

<https://www.youtube.com/watch?v=u4IVP6aQXfl>

Bij wat voor fictieve gewelddadige televisie worden jongeren (het makkelijkst) beïnvloed?

In de film zijn er ook omstandigheden die een rol spelen bij de reactie van jongeren op de film.

- **Het realiteitsgehalte** Dit verhoogt agressie en afstomping naarmate deze hoog is, er wordt hierbij vooral gekeken naar de geloofwaardigheid van het verhaal, geloofwaardigheid is wel leeftijdsafhankelijk.
- **Ernstige verwondingen** Dit stimuleert voornamelijk de afstomping van geweld, hoe vaker ze dit zien hoe hoger de kans dat de kijkers afstompen .
- **Sympathieke hoofdpersoon** dit werkt agressieverhogend. Want dan wordt geweld door een goed persoon gepleegd, want de kijker kan zich identificeren met de held.
- **Gerechvaardigd geweld** De “goede” in het verhaal heeft vaak een legitieme reden om geweld te gebruiken, dit kan ervoor zorgen dat de kijker lichter denkt over geweld in de werkelijkheid.
- **Beloond geweld** Als het geweld op de een of andere manier bestraft wordt, verkleint dit de kans op agressiviteit bij de kijker. Maar als het geweld (gepleegd door de “goede”/”held”) niet bestraft wordt, of juist beloond, heeft dat juist een agressieverhogend effect.

Als de held van het verhaal geweld gebruikt om het kwaad te bestrijden, denken jongeren dat het goed is om geweld te gebruiken. Als de pijnlijke gevolgen niet te zien zijn en het geweld bekrachtigd wordt in plaats van bestraft, dit noemt een onderzoek van Valkenberg “gelukkig geweld”. Hoe realistischer het eruitziet hoe meer stimulans het opwekt, een speelfilm heeft meer invloed dan een tekenfilm.

Welk verband is er tussen de jongere en de mate waarin deze naar gewelddadige televisie kijken en hoe erg deze hierdoor beïnvloedt wordt?

Het bekijken van schokkende tv beelden werd meer geassocieerd met kinderen met een hoog niveau van extraversie, overeenstemming en emotionele instabiliteit, bleek uit een onderzoek van Persegani, Russo, Carucci, Nicolini, Papeschi en Trimarchi (2002). Een hoog niveau van emotionele instabiliteit, laag niveau van overeenstemming en open voor ervaring en bewustzijn werd ook in verband gebracht met langer tv kijken. Hieruit blijkt dus een relatie tussen persoonlijkheid en tv gewoonten.

Er zijn nog twee verbanden te onderscheiden bij fictieve gewelddadige televisie: 1) de aantrekkingskracht tot spannende films heeft te maken met de mate van angst, agressie en externe ‘locus of control’ (= beheersingsoriëntatie). 2) Het karakter van de kijker en de mate van angst, agressie en interne ‘locus of control’. Ook blijkt dat neurotische mensen geweld serieuzer nemen.

Verder zijn jonge kinderen makkelijker te beïnvloeden. Kinderen onder de zes jaar zijn het kwetsbaarst omdat ze de gevolgen van geweld niet kennen en imiteren daardoor snel hun tv-helden, ook al gebruiken ze veel geweld. Jongens zijn ook extra gevoelig omdat jongens meer geïnteresseerd zijn in actietelevisie waardoor ze er ook vaker naar kijken (Volders M.) Daarbij wordt gewelddadig gedrag bij jongens makkelijker geaccepteerd omdat het vaker voor komt, hierdoor hebben ze geen trigger om te stoppen. Hoewel het niet kennen van het verschil tussen fantasie en werkelijk meer voor komt bij jonge kinderen (onder 6) kunnen oudere kinderen er ook nog moeite mee hebben om onderscheidt te maken tussen fictie en non-fictie. Hoe realistischer het geweld, hoe groter de beïnvloeding is (zie deel Helene over wat voor televisie het makkelijkst beïnvloed). Jongeren die uit zichzelf een enorm geïnteresseerd zijn in gewelddadige programma's zijn ook vatbaarder omdat ze gedrag van hun 'helden' willen overnemen. Ze aanvaarden het geweld van deze helden kritiekloos. Hierbij speelt ook de mate van identificatie een rol, sommige jongeren identificeren zich makkelijker met een televisieheld waardoor ze overgaan tot imitatiegedrag. Dit komt niet alleen makkelijker voor bij jonge kinderen maar ook kinderen met een lager IQ, zij hebben een grotere fantasie. Ten slotte staan sommige jongeren onverschillig tegenover geweld en zijn ze niet-angstig, zij zijn hierdoor ook vatbaarder en willen het gedrag van televisie eerder overnemen.

<http://www.kennislink.nl/publicaties/de-impact-van-mediageweld>

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/communicatie/17090-geweld-op-televisie.html>

Welke omstandigheden spelen een rol bij de reactie van jongeren op gewelddadige televisie?

In minder welvarende gezinnen zijn meer spelcomputers aanwezig en wordt er vaker naar commerciële zenders gekeken dan in gezinnen met hoogopgeleide ouders. Deze gezinnen komen meer in aanraking met media met veel fantasie terwijl de hoogopgeleiden meer realiteitsgetrouwe programma's kijken. (Dill, 2005)

Als ouders lichamelijk geweld gebruiken zien kinderen dit als normaal, als ze dit dan ook op televisie zien wordt dit denkbeeld bevestigd, al helemaal als de held van het verhaal geweld gebruikt.

Ook de hoeveelheid kijken naar televisie heeft invloed.

Andere aspecten die invloed hebben zijn:

- Milieu waar je uitkomt
- Geweld in je directe omgeving
- Hoeveel er naar de televisie gekeken wordt
- Leeftijd
- Intelligentie

Een andere invloed waardoor jongeren agressiever kunnen worden is dat ze zich vanaf hun 12e jaar losmaken van het ouderlijk milieu. Ze trekken naar vrienden en stellen hun eigen sociale grenzen op de proef. Ze zijn zoekende. Hierbij komen dan weer andere aspecten kijken zoals je vriendengroep en groepsdruk. De invloed die al deze aspecten hebben op een kind verschilt per kind, een ander kind kan gevoeliger reageren op bepaalde situaties dan andere kinderen.

(blz.34, Agressieve jongeren, Gabriël van den Brink, 2002)

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/communicatie/17090-geweld-op-televisie.html>

Dus- hoe realistischer het is, en als de Good guy het geweld uitvoert en het bekrachtigd wordt met veel geld en rijkdom en beroemdheid, hoe meer de gewelddadige televisie geaccepteerd wordt en hoe meer jongeren erdoor beïnvloed worden.

Zo blijken er zes contextkenmerken te zijn welke de kans op agressief gedrag vergroten, namelijk aantrekkelijke hoofdpersonen, beloond geweld, gerechtvaardigd geweld, geweld waarbij de pijnlijke gevolgen niet te zien zijn, realistisch geweld en opzweepende geweldsscènes.

<http://mens-en-samenleving.infonu.nl/communicatie/17090-geweld-op-televisie.html>

<http://tvgeweld.nl/tvgeweld/katryn.html>

<http://www.eruptingmind.com/effects-of-tv-on-brain/>

https://www.youtube.com/watch?v=zw_7CJ5ozaM

Nicam - een verantwoording van het classificatiesysteem - Kijkwijzer - 2013

Ons eigen experiment

* We gebruiken bij deze beschrijving de term 'gewelddadige televisie' maar naar de brugklassen toe (in de enquête en brief voor de ouders) zullen we hier de term 'actie film' voor gebruiken. Dit doen we omdat de film ook eigenlijk een actiefilm is, en om geen onnodige ongerustheid te veroorzaken.

Wat willen we onderzoeken:

Wat zijn de fysieke en mondelinge korte termijn reacties van jongeren (brugklassen op het Spinoza Lyceum) nadat ze naar gewelddadige films hebben gekeken? (en welk verband is hier tussen te vinden?)

Doel:

Wij kunnen aantonen dat jongeren agressiever reageren na het kijken van gewelddadige televisie (en als dit niet het geval is of we dan andere reacties waarnemen).

Hoe zit ons experiment in elkaar:

1. We willen bij brugklassen (4 klassen = ongeveer 110 personen) een onderzoek houden om te testen of jongeren die naar gewelddadige televisie kijken een andere reactie tonen dan jongeren die hier niet naar kijken.
2. We willen ruim een week voor het onderzoek een korte enquête houden waarbij we vragen naar:
 - a. Hun woonplek, leeftijd, naam en geslacht
 - b. het aantal uren dat ze televisie kijken, uren dat ze naar games/actie televisie kijken en hoe ze deze televisie ervaren (eng/leuk/etc).
 - c. Of mensen in hun omgeving naar actie televisie kijken/games spelenDe reden dat we deze vragenlijst af nemen is om na te gaan of leerlingen die meedoen aan het experiment vaak gewelddadige films zien of games spelen omdat dit de test kan beïnvloeden, net zoals de andere gegevens zoals leeftijd etc.
3. Wij willen in week 39 dit experiment uitvoeren tijdens de mentorles/gymles die aansluit op het daltonuur, zodat we twee uur beschikbaar hebben.

Specifieke planning:

- a. 1G1 (vrijdag 26 september 3e en 4e uur) krijgt een neutrale film (Alles is Liefde) te zien en 1G2 (Maandag 29 september 4e en 5e uur) krijgt een actiefilm (The Dark Knight) te zien. Deze films hebben we gekozen op basis van kijkwijzer, zo is Alles is liefde voor alle leeftijden en zonder geweld. The Dark Knight 12+ en er komt in deze film geweld voor. Deze indeling kan ook nog omdraaien omdat het afhangt hoeveel kinderen weigeren een actiefilm te zien, we willen deze hier namelijk niet toe dwingen. Na het bekijken van deze film gaan de kijkers van zowel de neutrale film als de gewelddadige film hierna een verhaal afschrijven. We willen er een kleine creatieve schrijfpdracht van maken door een inrotekst en een openingszin voor te leggen, zo worden de leerlingen geïnspireerd werk te maken van hun verhaal en kunnen wij de verhalen beter met elkaar vergelijken. We hopen hiermee de mondelinge reactie op gewelddadige televisie te zien.
- b. Op woensdag 24 september hebben zowel 1ha1 en 1ha3 het derde uur gym met hierna aansluitend Daltonuur. Hierbij kijkt (net zoals bij punt a) de 1ha1 een neutrale film en de andere klas, 1ha3, een film met gewelddadige elementen (hier kan deze indeling ook nog omgedraaid worden). Hierna zullen de twee klassen in het aansluitende daltonuur gaan kickboksen onder begeleiding van twee gym docenten, meneer Vlaar en meneer Koene. Het is de bedoeling dat ze al voor de film hun gym kleding aanhebben en het klaslokaal waar de film wordt vertoont zo dicht mogelijk bij de gymzaal ligt, zodat ze niet onderling elkaar kunnen beïnvloeden in de tussentijd. Zo willen we de fysieke reactie van deze klassen testen op gewelddadige televisie. De klassen zullen zoal bij punt a als bij b een nummer opgeplakt krijgen zodat we de leerlingen kunnen linken aan hun enquête (hun opgeplakte nummer is hetzelfde nummer als op hun enquête om zo andere variabelen te kunnen uitsluiten). Na afloop van de les vragen we nog even kort wat ze er van vonden en of ze het idee hadden dat ze boos/agressief waren na het fragment, als extra indicatie.

Aantekeningen:

- Het filmfragment zal rond de 30 minuten zijn en de opdracht daarna 30 minuten. Toch trekken we voor het experiment twee lessen voor uit in verband met uitloop en uitleg.
- Graag willen we de deelnemers filmen (zeker bij het kickboksen) om zo hun reactie vast te kunnen leggen zodat we deze later goed kunnen bestuderen. Daarbij maken we ook een documentaire waarbij dit beeldmateriaal erg handig is.
- We stellen een brief op voor de ouders van alle leerlingen om toestemming te vragen dat zijn/haar kind gefilmd wordt en of ze toestemming geven dat zijn/haar kind naar een actiefilm kijkt (zeker bij de leerlingen die nog 11 jaar oud zijn omdat de film voor 12+ is).
- Hier nog een kort overzicht van de verdeling van de groepen om het duidelijk te maken:
Groep 1: kijkt gewelddadige film en schrijft een verhaal (1 gymnasiumklas)
Groep 2 kijkt een neutrale film en schrijft een verhaal (1 gymnasiumklas)
Groep 3 kijkt een gewelddadige film en gaat kickboksen (1 havo/vwo klas)
Groep 4 kijkt een neutrale film en gaat kickboksen (1 havo/vwo klas)

Interview Kijkwijzer – Jobke Veenman
6 oktober – 15:00 – Mediapark Hilversum

1. *Wat doet kijkwijzer?*
2. *Wat doet u bij kijkwijzer?*
3. *Waarom is kijkwijzer ingesteld en door wie?*
3. *Waarom hebben jullie het televisiesymbool 'geweld' toegevoegd?*
4. *Wanneer bestempelen jullie televisie als gewelddadig?*
5. *Wordt televisie naar uw mening steeds gewelddadiger?*
6. *Is het symbool 'geweld' verbonden aan andere symbolen zoals 'leeftijd'? (bijvoorbeeld: bij het symbool geweld hoort vaak een leeftijd van 12 jaar)*
7. *Denkt u dat de kijkwijzer invloed heeft op het kijkgedrag van jongeren?*
8. *Hebben jullie het idee dat het symbool 'geweld' werkt (om de redenen waarom jullie hem hebben ingevoerd)?*
9. *Denkt u dat het symbool 'geweld' er ook voor kan zorgen dat mensen programma's juist gaan kijken vanwege dit symbool?*
10. *Wat voor reacties kan gewelddadige televisie oproepen bij jongeren volgens u?*
11. *Vind u dat er ook een kijkwijzer moet komen voor internetprogramma's, spelletjes op telefoons en apps?*

* De uitwerking van het interview is te horen in de documentaire

Interview Gedragspsycholoog – Gonnie Albrecht

7 oktober – 09:00 – Pi-Research

Ons onderzoek gaat over de reactie van jongeren op gewelddadige televisie. We willen graag te weten komen hoe jongeren agressief gedrag uiten/hoe ze zich dan gedragen. Ook zijn we benieuwd naar uw visie over de invloed van gewelddadige televisie op jongeren. En hoe ziet u deze beïnvloeding dan?

- 1. Wat houdt uw vak in?*
- 2. Hoelang bent u al gedragspsycholoog?*
- 4. Worden jongeren beïnvloed door televisie?
→ Zijn hier ook verschillen in als je kijkt naar bijvoorbeeld leeftijd?*
- 5. Welke reacties kunnen jongeren hierop hebben? En hoe zie je dit terug in hun gedrag?*
- 6. Denkt u dat jongeren agressief kunnen worden van het kijken naar gewelddadige televisie?*
- 7. Denkt u dat jongeren **meteen** na gewelddadige televisie een agressieve reactie kunnen hebben?*
- 8. Hoe constateert u agressief gedrag/zo'n agressieve reactie?*
- 9. Op wat voor manieren kunnen jongeren agressief gedrag uiten?*
- 10. Beïnvloed de opvoeding de reactie van jongeren op gewelddadige televisie?*
- 11. Welke andere omstandigheden kunnen de reactie van jongeren op gewelddadige televisie beïnvloeden?*
- 12. Ziet door de jaren heen dat jongeren agressiever zijn geworden? Denkt u dat hierin een verband zit met de komst van (gewelddadige) televisie?*

* De uitwerking van het interview is te horen in de documentaire

Terugblik op het experiment

We hadden een brief opgesteld voor de ouders van de brugklassen om hen te vertellen over ons experiment en dat het mogelijk was om bezwaar te maken tegen het kijken van de actiefilm voor zijn/haar kind. Het totaal aantal mailtjes wat we terug kregen viel ontzettend mee, veel leerlingen kwamen uit dezelfde klas waardoor we onze indeling van de films niet hoefden aan te passen. Onze indeling bleef dus:

1G1 kijkt de lieve film en maakt daarna de schrijfofdracht

1G2 kijkt de actie film en maakt daarna de schrijfofdracht

1HA1 kijkt de lieve film en gaat daarna kickboksen

1HA3 kijkt de actiefilm en gaat daarna kickboksen

Uiteindelijk zat er 1G1 en in 1G2 één leerling die niet mee mocht doen. In overleg met mevrouw Hueting, afdelingsleider onderbouw VWO, en hun docenten konden ze zelfstandig werken op de gang en bij Kees.

We hadden als creatieve schrijfofdracht bedacht dat we een paar regels zouden schrijven van een verhaal en ze deze dan zelf zouden verder schrijven. Toen we hier voor gingen zitten bedachten we dat de leerlingen weinig houvast zouden hebben met alleen een paar regels als basis. Daarbij zou het waarschijnlijk ook moeilijk worden om een volledig en lang verhaal te schrijven uit je duim en hun fantasie op een gegeven moment zou stoppen. Een half uur één lopend verhaal schrijven was daarom te hoog gegrepen. We besloten daarom de schrijfofdracht te veranderen. Eerst moesten ze opschrijven wat voor krachten ze zouden hebben als ze een superheld zouden zijn en wat ze er mee zouden doen. Vervolgens volgden er drie meerkeuze vragen waarbij hen telkens werd gevraagd wat ze in een bepaalde situatie zouden doen. Ten slotte moesten ze korte verhaaltjes verzinnen bij vier plaatjes die los van elkaar stonden en waar je verschillende kanten mee op kan. Zo hoefden ze niet één lang verhaal te schrijven en met doordat er een beeld bij was (de plaatjes) hadden ze meer houvast en we verwachtten dat het voor hen zo makkelijker was om hun fantasie en wat ze net hadden gezien te triggeren. De plaatjes haalden we van een bestaande persoonlijkheidstest, de zogenaamde TAT-test. De uiteindelijke schrijfofdracht is te vinden in de *bijlage, nummer 1*.

De uitvoering van dit experiment verliep goed. We hadden geen problemen met de film en we konden goed controle houden over de klas. De enquête die we hadden opgesteld (met behulp van mevrouw Zeilstra) hebben we uiteindelijk niet bij alle klassen één week van te voren verspreid. Dit nam te veel van de lestijd weg en we konden het bij de klassen van de schrijfofdracht net zo goed vlak voor de film houden. Eerst waren we bang dat als ze de enquête zo kort van te voren pas zouden invullen, ze deze meteen zouden kunnen linken aan de rest van het onderzoek en ze onze bedoelingen konden achterhalen. Maar omdat uit onze enquête niet te achterhalen was wat de bedoelingen waren van het onderzoek en we de titel vaag hielden: "Enquête leerlingen Spinoza Lyceum" besloten we dat het hen niet zou beïnvloeden. De enquête is te zien in de *bijlage, nummer 2*. Bij het kickboksen moesten we de enquête wel eerder houden omdat ze bij gym geen iPad bij de hand zouden hebben.

Tijdens de uitvoering van de schrijfofdracht zelf zorgden we er voor dat de tafels uit elkaar stonden en ze geen mogelijkheid hadden om met elkaar te praten, ook niet in de tijd tussen de film en het uitdelen van de schrijfofdracht. In eerste instantie wilden we deze klassen ook nummeren maar we

bedachten dat dit onnodig tijd zou kosten aangezien zij ook net zo goed hun naam konden opschrijven. Zo konden we dan door middel van hun naam de enquêtes aan de schrijfp opdrachten linken. Verder schreven we kort op het bord dat in het verhaal wel duidelijk moest worden wie de personen waren, wat voor relatie ze tot elkaar hadden en en wat er was gebeurd, nu gebeurde en in de toekomst zou gebeuren. Dit erbij vermelden was een risico want het verbond regels aan hun creativiteit en beperkte deze zo wel. Toch was, naar onze mening, de kans te groot dat we anders onbruikbare verhalen terug zouden krijgen.

Sommige leerlingen waren al vrij snel klaar met hun schrijfp opdracht en we merkten dat sommige niets verder konden bedenken dan een paar regels. We probeerden ze te stimuleren er toch nog even voor te gaan zitten en we controleerden bij elke schrijfp opdracht die ingeleverd werd of er wel moeite was gedaan om een verhaal te schrijven en de regels in ieder geval voor $\frac{2}{3}$ vol waren geschreven.

Hierna kwam voor ons het lastigste deel: de verhalen beoordelen. We hebben hierover overleg gehad met mevrouw Zeilstra en uiteindelijk besloten we de eerste vraag over de superheld en de verhalen bij de plaatjes te beoordelen op de gebieden angst, agressiviteit, slechte intentie en beïnvloeding. Hierbij hebben we een schaal opgesteld van 1 tot 5 waarbij de cijfers het volgende betekenden: 1 = totaal niet, 2 = minimaal 3 = wel, 4 = erg, 5 = ontzettend erg

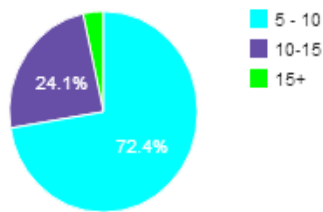
De drie meerkeuze vragen hebben we genummerd op agressiviteit. Voor het minst agressieve antwoord kon je 1 punt krijgen etc. Om te zorgen dat we niet onbewust werden beïnvloedt bij het beoordelen van de verhalen (wij wisten natuurlijk in welke klas ze zaten want ze hadden hun naam op de opdracht geschreven en dus welke film ze hadden gezien) plakten we stickers over de namen en klas. Nadat we de opdracht op deze punten hadden beoordeeld haalden we de sticker er vanaf om in het overzicht de naam bij de punten te kunnen zetten en we de laatste categorie konden beoordelen: hoe beïnvloed waren ze door de film? Uiteindelijk hebben we dit voor alle opdrachten zo gedaan en in een schema opgeschreven.

Op basis van dat schema konden we al zien dat er verschillen tussen de leerlingen die de actiefilm hadden gezien en de lieve film. In beiden gevallen waren er wel enorme uitschieters. Toch zagen we bij de actiefilm wel vaker 3 (= wel) voorbij komen waarbij het bij de lieve film toch vaak 2 (minimaal) bleef. Hierdoor hadden de leerlingen in 1G2 toch vaker een hogere score, zeker op het gebied van agressiviteit. We hebben hierbij een diagram gemaakt en zien toch een enorm verschil.

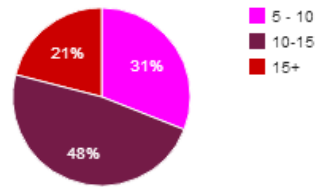
Analyse agressiescore schrijfp opdracht:

We hebben alle verhaaltjes beoordeeld met punten van 1 tot 5 op het gebied van angst, agressie en slechte intensie/afloop. Omdat we drie punten hadden waarop we beoordeelden kon je voor elk verhaaltje dus minimaal 3 en maximaal 15 scores. In totaal zou je dus voor de vier verhaaltjes + vraag over superheld in totaal voor elk onderdeel minimaal 5 en maximaal 25 punten. We besloten dat er pas sprake was van 'echt' resultaat als ze meer dan 10 punten zouden hebben op een gebied, bijvoorbeeld 10 punten voor agressie.

Agressiescore; Alles is liefde

Agressiescore; The Dark Knight

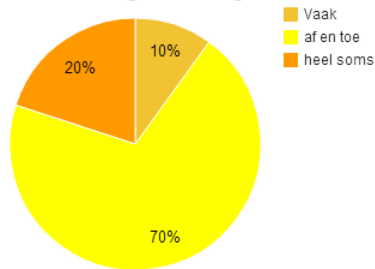

Hoewel we nu kunnen concluderen dat 1G2 veel agressievere verhalen heeft geschreven en we hierbij voorzichtig kunnen concluderen dat de gewelddadige film sowieso invloed heeft gehad. Of ze thuis nou al veel gewelddadige programma's kijken of niet, ze zijn 'agressiever'. Natuurlijk spelen ook veel andere variabelen een rol die wij niet kunnen uitsluiten. Opvoeding is bij ons in dit onderzoek een moeilijke variabele, wat de invloed van opvoeding is kunnen wij in ons onderzoek niet uitzoeken. Ten eerste omdat dit te complex wordt maar ook omdat we denken dat opvoeding een beperkte rol speelt omdat de kans bij onze, vrij grote, proef groot is dat in beide groepen mensen zitten met een soortgelijke opvoeding. Deze variabele is daardoor gelijk verdeeld waardoor het effect grotendeels wordt opgeheven. Wel betrekken we erbij of ze met vrienden/familie naar gewelddadige televisie kijken, omdat dit echt een enorme invloed kan hebben. Als een ouder een programma afkrakende woorden roept is de kans groot dat het kind deze mening in zich opneemt en gemakkelijk kan overnemen.

Wij focussen ons op de directe reactie van jongeren op gewelddadige televisie. Hoewel we nu weten dat 1G2 agressievere verhalen hebben geschreven moeten we nu nog uitzoeken of dit ook echt komt door deze ene film (korte termijn reactie) of omdat ze al vaak gewelddadige televisie kijken. Daarom hebben we achter het schema met de resultaten van de schrijfofdracht de resultaten van de enquête geschreven, dit staat in *de bijlage, nummer 3*. Zo konden we hun verhaal linken aan hun kijkgedrag, misschien dat ze al veel actieprogramma's kijken?

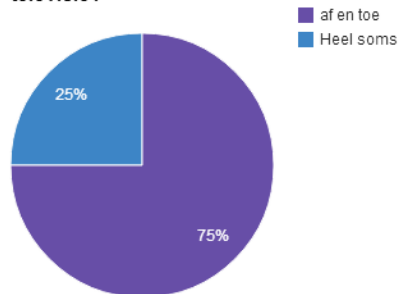
In de diagram zie je hoe vaak jongeren naar gewelddadige televisie kijken én meer dan 10 punten hadden op agressie en slechte intentie. Voor ons zijn agressie en slechte afloop/intentie het interessants omdat dit onder 'geweld' valt. Van 1G1 (Keek naar Alles is liefde) scoorde 34,5% meer dan tien punten bij agressie en meer dan 10 bij slechte afloop. Maar hoe vaak kijken zij al naar gewelddadige televisie?

Hoe vaak kijken de jongeren uit 1G1 (Alles is liefde) met een hoge agressiviteit en slechte intentie naar geweldadige televisie?

Van 1G2 (Keek naar The Dark Knight) scoorde 53,3% meer dan tien punten bij agressie en slechte afloop. In de diagram zie je hoe vaak deze jongeren naar geweldadige televisie kijken.

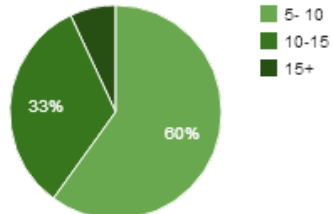
Hoe vaak kijken de jongeren uit 1G2 (The Dark Knight) met een hoge agressiviteit en slechte intentie naar geweldadige televisie?

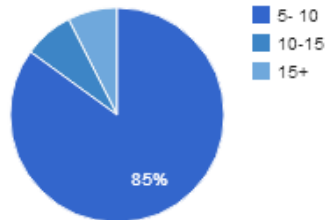
We zien dat in 1G2 (The Dark Knight) de categorie ‘vaak’ niet voorkomt en een groter percentage kijkt heel soms en af en toe geweldadige televisie. Hoewel in 1G2 een groter deel een agressief verhaal heeft geschreven, is het niet zo dat zij ook veel meer naar geweldadige televisie kijken. Doordat ze toch allemaal wél geweldadige televisie kijken kunnen we niet concluderen dat alleen onze actiefilm voor dit resultaat heeft gezorgd. Toch heeft het wél invloed gehad aangezien ze agressievere verhalen hebben geschreven en niet meer geweldadige televisie kijken.

In 1G1 (Alles is liefde) kijkt 53,6% wel en 46,4% niet met familie of vrienden naar geweldadige televisie, dit scoorden zij op het gebied van agressie en slechte intentie/afloop (5 tot 10 is niet echt agressief) en boven de 15 extreem.

Alles is liefde; wel met familie en/of vrienden

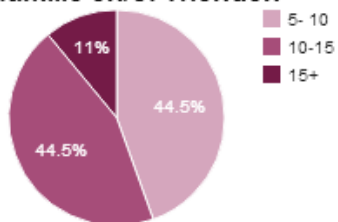

Alles is liefde; Niet met familie of vrienden

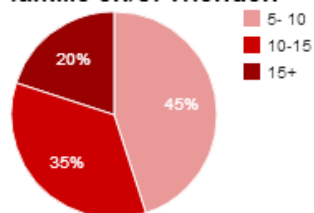

Hetzelfde diagram hebben we gemaakt bij 1G2 (The Dark Knight), in deze klas kijkt 31% wel en 69% niet met familie en/of vrienden naar gewelddadige televisie.

The Dark Knight; Wel met familie en/of vrienden

The Dark Knight; Niet met familie en/of vrienden

Je ziet dat de kinderen die thuis ook naar gewelddadige televisie kijken in 1G1 een hogere agressiescore halen dan hun klasgenoten die er met hun sociale omgeving niet naar kijken, maar in 1G2 zie je dit juist andersom, de kinderen die met hun sociale omgeving niet naar gewelddadige televisie kijken, halen een iets hogere agressiescore dan hun klasgenoten die dat wel doen.

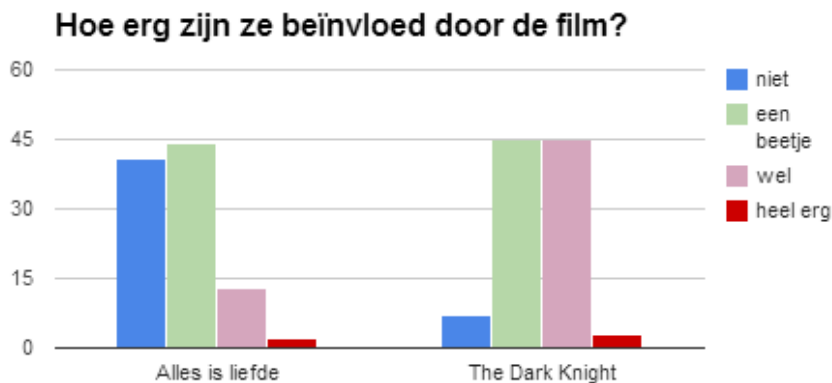
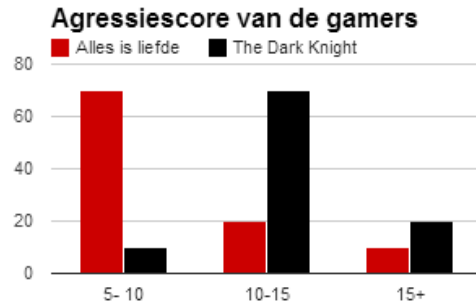
In 1G1 had 13% van de kinderen een angstscore van boven de tien, alle kinderen met dit resultaat hebben in de enquête aangegeven actiefilms leuk te vinden.

In 1G2 had 45% van de kinderen een angstscore van boven de tien, van hen heeft 77% aangegeven actiefilms leuk te vinden en 23% vond ze spannend. Dit is een gekke conclusie maar te verklaren dat ze het toch leuk vinden omdat, vooral in 1G1, een groot deel gewelddadige televisie kijkt met familie, daarbij is thuis ook een 'veiliger' omgeving. Het is opvallend dat in 1G2 de score voor angst aanzienlijk hoger is. Hier kunnen we uit opmaken dat gewelddadige televisie niet alleen een agressieve reactie kan uitlokken maar ook angst.

Er was een persoon uit 1G2 (The Dark Knight) die had aangegeven actiefilms eng te vinden, zij scoorde maar een 9 voor angst, dit is opvallend. Voor agressie scoorde zij wel 20 punten. Deze hoge agressiescore is te verklaren doordat ze gewelddadige televisie/films maar heel soms kijkt. Hierdoor

kan zij makkelijker beïnvloed worden, aangezien bij haar nog niet echt sprake kan zijn van afstomping.

In beide klassen spelen evenveel kinderen vecht en/of actiegames, toch zagen hun agressiescores er een heel anders uit: De klas die The Dark Knight heeft gezien is duidelijk agressiever dan de klas die naar Alles is liefde keek. Aangezien in beiden klassen evenveel kinderen dit soort games spelen en er toch een duidelijk verschil is in mate van agressieve verhalen, heeft de film The Dark Knight kennelijk voor extra agressie gezorgd.

Hoewel we door de andere diagrammen al hadden gezien dat de film zeker sprake had op hun verhaal, benadrukt deze grafiek dit extra. Nadat we scores hadden gegeven voor agressiviteit, angst en slechte intentie/afloop, gaven we (nadat we de sticker eraf hadden gehaald) een cijfer voor de beïnvloeding. In welke mate kwamen aspecten/intentie van de film terug in de verhalen? Je ziet in deze diagram dat de actiefilm duidelijk een grotere impact/invloed heeft gehad op de verhalen van de kinderen.

Analyse van het kickboksen

Tijdens het kickboksen viel het Rosa al op dat in allebei de klassen de jongens lekker fanatiek en fel aan het sporten waren, bij de meisjes zag ze een verschil, in 1HA3 (The Dark Knight) waren er meer felle en minder lamlendige meisjes dan in 1HA1 (Alles is liefde). In 1HA1 zaten zelfs een paar meisjes die amper aan het kickboksen waren.

Voordat we ze de film lieten kijken hebben we de kinderen eerst genummerd zodat wij ze bij het terugkijken makkelijk een cijfer kunnen geven en we hun enquête aan hun resultaten kunnen koppelen.

Toen we de beelden terugkeken hebben we de kinderen beoordeelt met een cijfer 1= Kickbokst amper en heel lamlendig, 2= Kickbokst half (veel gegiechel tussendoor), 3= Kickbokst prima, 4=

Kickbokst fel, 5= kickbokst erg fel/overdreven. We hebben deze cijfers voor het grootste deel subjectief gegeven, we hebben gelet op hun houding en gezichtsuitdrukking. Ook hebben we geteld hoeveel slagen/schoppen ze per 5 seconden doen, we hebben hun enquêtes aan hun nummers gekoppeld en zit met de cijfers plus het aantal slagen/schoppen in *bijlage 4*.

Cijfer → klas	1HA1 - Alles is Liefde - 29 leerlingen	1HA3 - The Dark Knight - 26 leerlingen
1: kickbokst amper	3 - 11%	0 - 0%
2: kickbokst half	14 - 48%	7 - 27%
3: kickbokst prima	6 - 21%	9 - 34%
4: kickbokst fel	5 - 17%	7 - 27%
5: kickbokst enorm fel	1 - 3%	3 - 12%

Uitschieters en hun variabelen: Je ziet dat er in 1HA1 één kind is die een score van 5 heeft gehaald, deze persoon had als partner iemand met de score 4 (deze zit zelf op kickboksen), wij gaan er van uit dat ze elkaar beïnvloed hebben om fel te kickboksen, de kickbokser die de score 4 haalde, kickbokste iets beheerster, daarom een 4 in plaats van een 5.

De 3 kinderen die een 1 hebben gehaald, uit de klas die Alles is liefde zag voor het kickboksen, waren meer aan het rondnansen dan kickboksen, in de andere klas waren dit soort meisjes er niet.

Bij de zeven kinderen die een twee hebben gehaald, uit de klas die naar The Dark Knight keek, is er maar één een jongen. Zijn partner was wel een meisje, zij kreeg ook een twee.

Conclusie:

Ja, subjectief gezien is er zeker een verschil bij het kickboksgedrag van de meisjes, bij de jongens niet zo zeer. Het kleine verschil bij jongens is waarschijnlijk te wijten aan hun leeftijd. Jongens zijn rond deze leeftijd in de pubertijd waardoor ze meer testosteron aanmaken en hierdoor per definitie agressiever kickboksen. Ook kijken jongens vaak in hun 'dagelijkse leven' meer naar actietelevisie en gamen ze meer waardoor bij hun lange termijn beïnvloeding een grote rol speelt en het directe effect hiertegen wegvalt. Wij zagen duidelijk dat de meisjes uit 1HA3 feller meededen en er amper gegiecheld werd, terwijl we dat bij de meeste meisjes uit 1HA1 andersom zagen.

Conclusie onderzoek

Uiteindelijk blijkt uit ons experiment en onderzoek dat er sprake is van beïnvloeding onder jongeren op de korte termijn. Uit ons onderzoek bleek dat jongeren die naar een actiefilm hadden gekeken agressiever waren, zowel fysiek als psychisch. Maar de mate van deze beïnvloeding verschilt per persoon waardoor het moeilijk is een algemene uitspraak te doen. Het mediageweld versterkt agressiviteit bij kinderen en brengt het boven tafel maar mediageweld zou van het braafste meisje

van de klas op korte termijn geen monster maken. We kunnen wel in het algemeen zeggen dat gewelddadige televisie de agressiviteit versterkt. De mate hiervan hangt van de jongere, dit kan dus variëren tussen een kleine versterking of een enorm verschil.

Discussiepunten

Over het algemeen zijn we heel tevreden over ons profielwerkstuk tot nu toe. Er is meer tijd gaan zitten in het experiment en het literatuuronderzoek dan we verwacht hadden maar het heeft echt iets opgeleverd. In tegenstelling tot onze verwachting, zie je toch echt een verschil tussen klassen, hoewel dit soms klein is, hadden we na één film niet meteen ander gedrag verwacht. Hoewel we in eerste instantie worstelden met de beoordeling van het experiment (het moest zoveel mogelijk objectief zijn) hebben we dit goed kunnen oplossen. Over de namen en klassen bij de schrijfp opdrachten hebben we stickers geplakt zodat we bij de beoordeling niet beïnvloed zou worden. Bij het kickboksen hebben we geprobeerd objectief hun kickboksgedrag te analyseren door het aantal schoppen te tellen.

Natuurlijk zijn er een paar punten waar discussie over mogelijk is. We hadden misschien wel meer variabelen uit moeten sluiten zoals de vriendengroep en de opvoeding. Dit hadden we kunnen doen door hier nadrukkelijk naar te vragen in een enquête maar dit vonden wij te persoonlijk worden. Ons resultaat zou hierdoor wel betrouwbaarder worden omdat als iemand er als “agressief” uit de test wordt, je kan zeggen dat de vriendengroep/familie geen rol spelen omdat dit door de vragen uitgesloten kon worden (of juist niet). Toch denken we wel dat we veel variabelen hebben uitgesloten, die ook voor ons meetbaar waren.

Bij het kickboksen beoordelen we heel subjectief, we beoordelen namelijk op wat wij vinden wat we zien. Bij vervolgonderzoek zou dit ondervangen kunnen worden door hun hartslag te meten om een objectief resultaat aan te tonen. Ook hadden we als we er de mogelijkheid en tijd voor hadden het experiment individueler gemaakt zodat de klasgenoten elkaar niet kunnen beïnvloeden. Je doen en laten verandert doordat je je bewust en onbewust laat beïnvloeden door je klas. Hierbij speelt groepsdruk een rol en kan je je ook makkelijker laten opwinden door een klasgenootje. Als jij een tegenstander hebt tijdens het kickboksen die heel enthousiast en fel kickboks is de kans groot dat je hier iets van overneemt. Dit zou ons resultaat beïnvloeden omdat het gedrag dan niet te verwijten valt aan de film maar aan de klas/medeleerling.

Ook was het verstandiger geweest om ieder tweetal steeds een halve minuut te filmen, we hebben de resultaten nu namelijk uit zeer korte stukjes moeten halen, van soms maar 3 seconden.

We hadden misschien ook moeten onderzoeken of jongeren wel weten wat “actie” en “gewelddadige” televisie precies inhoud, want je hebt inderdaad het genre actie, wat wij ook als het belangrijkste zien. Maar in een aflevering van Dora komen al 8 geweldacties voor. En dan wordt het de vraag of zij hetzelfde als wij denken over wat “gewelddadige” televisie is. Dit heeft daarom ook invloed op onze validiteit. Toch denken we dat jongeren van 12 jaar al wel goed kunnen inschatten wat actietelevisie is en dat als iemand naar Dora kijkt (voorbeeld) niet hier niet (veel) agressiever van zal worden.

Documentaire

Na ons literatuuronderzoek, de interviews en ons eigen experiment begonnen we aan het maken van onze documentaire. We hebben voor een documentairevorm gekozen voor ons profielwerkstuk omdat we van ons profielwerkstuk ook iets creatiefs wilden maken en ons eigen onderzoek op deze manier duidelijker zou worden. Daarbij gaf ons eigen experiment hele mooie beelden.

Allereerst begonnen we met het verzamelen van al ons beeldmateriaal. In totaal hadden we meer dan 8 uur gefilmd dus dit werd een hele klus om de goede beelden uit te zoeken en er een bondige documentaire van te maken.

Beeldmateriaal

- Enquête in 1HA1
- Kickboksen 1HA1 en 1HA3
- Schrijfpdracht 1G1 en 1G2
- Interviewtjes met leerlingen uit alle vier de klassen
- Interviewtjes met jongeren op school over kijkgedrag
- Interview Kijkwijzer
- Treinreis
- Stukje op de fiets
- Interview gedragspsycholoog
- Improvisatie voor de OBA - uiteindelijk niet gebruikt
- Eigen stukjes tekst voor de camera
- Kijkwijzer filmpje (van hun website)
- Trailer van Alles is Liefde en The Dark Knight
- Youtube filmpjes voorbeeldmateriaal
- Filmmateriaal waar je ons aan het werk ziet

Na het beeldmateriaal bekeken te hebben begonnen we met het schrijven van een storyboard zodat we gestructureerd te werk konden gaan met onze grote hoop aan filmpjes. In eerdere versies van ons profielwerkstuk hadden we een voorlopig storyboard zitten, in onze definitieve versie hebben we deze weggelaten en zit alleen ons definitieve storyboard erbij als bijlage.

We hebben de documentaire vervolgens bij meneer José Stephen gemaakt in de Mediatheek, met het programma 'Final Cut Pro'. De uiteindelijke duur van de documentaire is 36 minuten en we hebben de documentaire op DVD en op Google Drive staan.

Terugblik

We zijn ontzettend blij met onze documentaire. We wisten dat er veel tijd en energie in zou gaan zitten maar het heeft een mooi eindresultaat opgeleverd. Hij is een stuk langer geworden dan we in eerste instantie dachten maar we hebben er goed opgelet dat hij niet te langdradig zou worden. We hebben geprobeerd informatieve punten af te wisselen met amusement en het onderwerp

geprobeerd vanuit verschillende perspectieven te belichten. Toch ging het niet allemaal vanzelf, we hadden veel problemen met het regelen van een camera waardoor we uiteindelijk verschillende camera's hebben moeten gebruiken waardoor het formaat en de kwaliteit van het beeld wisselend is. Vervolgens moesten we op het einde de voice-overs opnieuw opnemen omdat de kwaliteit tegen viel. Toch is het bloed, het zweet en de tranen het waard geweest want het was een leuk proces en het is een mooie documentaire geworden die we nu gemakkelijk aan bekenden, maar ook onbekenden, kunnen laten zien en ze het (hopelijk) goed kunnen volgen wat wij het afgelopen half jaar hebben gedaan voor ons profielwerkstuk 'Actie, Reactie'.